

KWF Kankerbestrijding

Afgelopen mei kende KWF Kankerbestrijding 26,2 miljoen euro toe aan 52 nieuwe oncologische onderzoeksprojecten, welke van start zullen gaan binnen zes maanden in 13 verschillende onderzoeksinstituten in Nederland. Net als iedere jaar is de selectie van de onderzoeksprojecten gebaseerd op wetenschappelijke kwaliteit, haalbaarheid en relevantie. Voor 2017 betreffen slechts een tweetal van de 52 projecten onderzoek met radiofarmaca. Beide zullen PET/CT en 68Ga-PSMA gebruiken. Eén daarvan betreft prostaatcarcinoom en zal worden uitgevoerd in het UMC Utrecht (Dr. Catalina Arteaga de Castro). De andere is gericht op preventie van xerostomie bij bestraling van het hoofd-halsgebied door middel van uitgebreide speekselklierfunctie monitoring en zal worden geleid door Wouter Vogel, nucleair geneeskundige en radiotherapeut in het Antoni van Leeuwenhoek te Amsterdam.

KWF projecten moeten een uitgebreid beoordelingsproces doorstaan. Hoe kwam uw voorstel tot stand?

Elk nieuw onderzoek begint met een 'goed idee', maar de uitvoering kun je nooit alleen. Daarom is het belangrijk om er meteen collega's bij te betrekken, vooral ook buiten de eigen afdeling. Voor dit project ontstond al heel snel een breed

draagvlak, dat gaf vertrouwen en daardoor kon ik ook rekenen op hulp bij het schrijven vanuit verschillende disciplines. Dat is de sleutel geweest voor deze succesvolle aanvraag. Later komen vele reviewers voorbij, allemaal met een andere achtergrond. Intern van het AVL, dan onafhankelijke adviseurs, en daarna reviewers van het KWF uit binnen- en buitenland. Zij denken allemaal vanuit hun eigen perspectief, dus wat zij willen lezen kun je nooit in je eentje adequaat bedenken en verwoorden. Dus mijn advies is multidisciplinair teamwerk.

Wie komt er in aanmerking voor het onderzoek en hoe zal de speekselklierfunctie worden geëvalueerd?

Bij het belangrijkste onderdeel van dit onderzoek kijken we naar schade aan de normale speekselklieren door radiotherapie, om het ontstaan van een droge mond beter te begrijpen en in de toekomst hopelijk meer te voorkomen. Functionele cellen in de speekselklieren brengen de PSMA receptor heel sterk tot expressie. Verlies van activiteit op een PSMA PET/CT is daarom een aanwijzing dat het aantal gezonde cellen achteruit is gegaan. Tot nu toe was de evaluatie van speekselklieren gebaseerd op subjectieve vragenlijsten en lastig reproduceerbare bepalingen van speekselvloed. Met dit onderzoek kunnen we eindelijk de bestralingsdosis rechtstreeks vergelijken met celverlies. Iedereen die een hoge dosis bestraling krijgt met risico

op schade aan de speekselklieren komt voor deelname in aanmerking.

Naast nucleair geneeskundige bent u ook radiotherapeut. Hoe heeft dit uw denkwijze en onderzoek beïnvloed?

De nauwkeurigheid van radiotherapie is steeds beter geworden, en daardoor werd het ook belangrijker om alle tumorlocaties te vinden en hun grenzen exact te bepalen. Alleen een CT was niet meer goed genoeg, er werden steeds vaker PET/CT en multiparametrische MRI gebruikt. Ik vond die toepassing van multimodale beeldvorming heel leuk, vanwege de rechtstreekse impact op een behandeling. Daarom ben ik me gaan verdiepen in de radiotherapie, en dat heeft geleid tot de tweede specialisatie. Als beeldvormer kan ik helpen om bestralingen beter te plannen. Maar door mijn achtergrond als behandelaar maak ik nu ook iets andere PET/CT verslagen, waarbij mijn conclusies vaak sterker gericht zijn op behandelkeuzen in het vervolgtraject.

Uw project legt een brug tussen de nucleaire geneeskunde en de radiotherapie. Heeft deze aanpak de toekomst?

Ik weet zeker dat multidisciplinair werken de toekomst heeft. Dat zie je ook aan de hoge kwaliteit AIOS na het samengaan van de opleidingen nucleaire geneeskunde en radiologie. Dat is overigens nog niet hetzelfde als organisatorische fusie van twee afdelingen, dat blijft lastig en om nieuwe oplossingen vragen. Zelf hoop ik dat we verschillende bruggen blijven bouwen, niet alleen naar de radiologie. Als beeldvormer kun je veel bereiken als je de taal spreekt van bijvoorbeeld internisten of chirurgen. Dat helpt niet alleen bij de dagelijkse zorg, maar ook bij het opzetten van richtlijnen en wetenschappelijk onderzoek. Door de brug die ik heb gekozen, tussen de nucleaire en radiotherapie, vallen mij ook vaak mogelijkheden op voor nieuwe toepassingen. Een recent voorbeeld is de bestraling van halsklieren op geleide van lymfedrainage patronen. Er zullen zeker nog mooie nieuwe ontwikkelingen volgen met vele andere tracers en scantechnieken, ook buiten de radiotherapie, en waarschijnlijk zal dat vooral komen van onderzoekers die buiten de grenzen van de nucleaire blijven denken.

Kankeronderzoek met gebruik van radiofarmaca; behalve voor tumordetectie ook voor orgaanfunctie haalbaar?

Nucleair geneeskundig onderzoek in de oncologie beperkt zich

de laatste jaren vooral tot de detectie en het karakteriseren van een tumor, en zijn respons op therapie. Vroeger was er meer onderzoek met radioactieve tracers op het gebied van normale organen, maar de relatief hoge kosten en stralingsbelasting zijn misschien gaandeweg minder geaccepteerd geraakt, ook door de opkomst van MRI. Nu we veel selectievere tracers krijgen met korter levende nucliden, en veel gevoeliger scanners, valt dit probleem weer weg. Bijvoorbeeld voor de speekselklieren gebruiken we maar 50 MBq 68Ga-PSMA. Een scan van de hals duurt dan maar tien minuten, kost weinig en geeft slechts 1 mSv dosis. Door dit soort ontwikkelingen zal de nucleaire geneeskunde weer een enorme groei kunnen krijgen, met prachtige toepassingen van de superieure biologische sensitiviteit en specificiteit.

w.vogel@nki.nl

WOUTER VOGEL

Geboren: 16-6-1973, Den Bosch

Partner & kinderen: Heleen, Janneke (5), Stella (3)

Opleiding: Geneeskunde en nucleaire geneeskunde in Radboud UMC, Radiotherapie in Antoni van Leeuwenhoek

Promotie: PET en multimodale beeldvorming, 2007, Radboud UMC Nijmegen

Recente projecten: KWF-project THYROPET onderzoek naar jodium-124 PET/CT om patiënten te selecteren voor jodium-131 therapie

Meest geliefde MDO Hoofd-hals oncologie

EANM of SNM congres? EANM, want veel goede vrienden is belangrijker dan een exotische bestemming

Boek of film? op dit moment geen van beide, want twee dochters geven al genoeg spannende wendingen...